

raport de analiză a datelor privind

SITUAȚIA GESTIONĂRII DEȘEURILOR PENTRU LOCALITĂȚILE RIVERANE RÂULUI ARGHEȘ

INTRO

Poluarea cu plastic reprezintă o provocare globală pentru mediu. Un studiu realizat de Alliance to End Plastic* în 2023 estimează că 70% dintre deșeurile de plastic rămân necolectate, ajungând în natură, și identifică 6 categorii de încadrare a țărilor la nivel global. Cu toate că România face parte din categoria 5 a țărilor care au un „sistem avansat cu provocări”, ceea ce înseamnă un sistem de management al deșeurilor de plastic reglementat și implementat, mai are totuși probleme în ceea ce privește colectarea eficientă la sursă a deșeurilor de plastic, precum și reciclabilitatea acestora.

În cadrul raportului efectuat în 2021 de MaiMultVerde și FADI au fost analizate sistemele de colectare și gestionare ale deșeurilor în județele riverane Dunării pentru a identifica potențialul de poluare cu plastic din sursele de pe uscat. Deșeurile de plastic pe care le găsim în Dunăre pot avea ca sursă atât localitățile riverane, cât și afluenții, ținând cont de faptul că apele transportă o cantitate de poluanți importantă, mai ales în cazul plasticului.

Actualul proiect are ca subiect identificarea modului în care afluenții Dunării influențează poluarea cu plastic a fluviului prin aportul de deșeuri. În acest sens, a fost analizată modalitatea de gestionare a deșeurilor în localitățile riverane râului Argeș, plecând de la ipoteza că principala sursă de poluare a apelor cu plastic o reprezintă sursele de uscat, ca rezultat al gestionării necorespunzătoare a deșeurilor municipale. Pentru a identifica modul în care se desfășoară, dar mai ales care sunt rezultatele și performanța sistemelor de gestionare a deșeurilor municipale de-a lungul râului Argeș, au fost colectate informații de la toate instituțiile și autoritățile cu responsabilități în această gestionare. Sunt vizate 60 de localități riverane râului Argeș, din 5 județe: Ilfov, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița și Argeș.

I N T R O

*<https://endplasticwaste.org/en/news/alliance-to-end-plastic-waste-highlights-27-actions>

01

Colectarea datelor

Datele necesare pentru analiza gestionării deșeurilor municipale au fost colectate în baza solicitărilor de informații publice, în temeiul Legii 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public, precum și în temeiul Legii 86/2000 privind ratificarea Convenției de la Aarhus. Informațiile au fost solicitate și adunate de Asociația MaiMultVerde (MMV) și de Federația Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară (FADI), care a colectat informații de la membrii federației.

Autoritățile și organizațiile care au primit solicitări pentru furnizarea de date sunt:

- a) Primăriile localităților riverane Argeșului din cele 5 județe vizate de proiect;
- b) Consiliile Județene Ilfov, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița și Argeș;
- c) Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) din cele 5 județe;
- d) Agențiile județene pentru Protecția Mediului (APM) din județele Ilfov, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița și Argeș;
- e) Garda de Mediu din județele Ilfov, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița și Argeș;
- f) Inspectoratele de Poliție Județene Ilfov, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița și Argeș;
- g) Administrația Fondului pentru Mediu (AFM);
- h) Administrația Națională „Apele Române”.

Prin colectarea datelor la nivelul organizațiilor menționate mai sus, s-au urmărit atât modul în care se implică în implementarea responsabilităților care le revin conform legii, cât și rezultatele înregistrate în cursul anului 2022 referitoare la gestionarea deșeurilor municipale. Au fost vizate aspectele operaționale, colectarea datelor și acțiunile de control ca instrument în implementarea prevederilor legale.

Informații relevante au fost transmise de primăriile riverane râului Argeș din 30 de localități. Aceste informații au fost completate cu datele transmise de Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară din 4 județe, unde ADI este funcțional și în operare: Argeș, Călărași, Dâmbovița și Giurgiu. În cazul județului Ilfov, ADI este funcțional și numai parțial în operare, prin delegarea activității de depozitare; prin urmare, activitatea de gestionare a deșeurilor municipale pentru operațiile de colectare, transport, sortare și tratare este realizată de fiecare primărie în aria teritorială.

Centralizarea răspunsurilor primite ca urmare a solicitărilor transmise de Asociația MaiMultVerde este prezentată în tabelul de mai jos.

INSTITUȚIE	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ilfov
PRIMĂRII (60 UAT)	6/16	9/11	4/9	6/16	5/8
CONSILIUL JUDEȚEAN		✓	✓	✓	✓
ADI	✓	✓	✓	✓	nu este în operare
APM					
GARDA DE MEDIU	✓	✓		✓	✓
IPJ	✓	✓	✓	✓	✓
AFM	✓	✓	✓	✓	✓
ANAR	✓	✓	✓	✓	✓

AFM, ca instituție responsabilă cu aplicarea instrumentelor economice la nivel național, colectează date referitoare la gradul de deviere de la depozitarea deșeurilor municipale, grad ce arată performanța sistemelor locale și județene. Aceste date sunt înregistrate în baza declarațiilor transmise de către fiecare UAT anual. Au fost solicitate informații agregate la nivel județean, corespunzătoare localităților riverane, ținând cont de asigurarea confidențialității datelor.

Autoritățile cu responsabilități de control, Garda de Mediu și IPJ, asigură, prin măsurile de control, conform responsabilităților legale, verificarea îndeplinirii obligațiilor ce le revin atât autorităților locale, cât și actorilor care operează pe lanțul valoric al deșeurilor.

În ceea ce privește solicitarea de informații către ANAR, aceasta a vizat controalele efectuate și sancțiunile aplicate în anul 2022, inclusiv valoarea acestora, nivelul calității apelor, precum și proiectele derulate în 2022 și 2023 pentru asigurarea calității apelor.

02 Analiza datelor

Analiza datelor s-a făcut plecând de la informațiile transmise de fiecare autoritate, instituție și organizație căreia i-au fost solicitate informații.

#cuapelecurate

Date colectate la nivelul Primăriilor

Informațiile solicitate au vizat modul de gestionare a deșeurilor la nivelul localităților, fracțiile de deșeuri colectate separat, rata de reciclare a deșeurilor municipale, campaniile de informare derulate în ultimii 2 ani, precum și prețul plătit de populație pentru serviciile de salubritate. Au fost primite informații de la 30 de primării, ceea ce reprezintă o rată de răspuns de 50%. În raport cu solicitarea transmisă de MMV, în cea mai mare parte, informațiile furnizate au fost complete, dar au fost și cazuri în care datele au fost numai parțiale.

Rata de colectare separată variază de la 32% până la 66% în localitățile județului Argeș, cu excepția municipiului Pitești, unde rata de colectare separată este de numai 5,6%.

În cazul județului Călărași, rata de colectare separată este sub 10%, cu excepția localității Crivăț, unde ajunge la 20%, ca rezultat al celor 6 campanii de informare realizate în ultimii 2 ani.

În județul Dâmbovița rezultatele sunt foarte modeste atât pentru colectarea separată, cât și pentru desfășurarea campaniilor de informare.

În județul Giurgiu, rata mică de răspuns din partea primăriilor sau datele furnizate incomplet nu pot să ofere o privire de ansamblu la nivelul localităților riverane. Numai 3 localități se remarcă prin rezultatele înregistrate privind rata de colectare separată în anul 2022: Herăști – 24%, Buturugeni – 20% și Colibași – 14%.

În județul Ilfov, conform datelor comunicate de Primării, comuna Cornetu se evidențiază cu cele mai bune rezultate – cu o rată de peste 50% colectare separată, urmată de comuna Dumești – 18% și orașul Măgurele – 10,5%. În acest județ se observă o particularitate privind modul de plată preferat – tarif, în timp ce în celelalte județe, cu SMID în operare, mai ales în mediul rural, forma de plată preferată este taxa.

Rezultatele sunt influențate și de modul în care a avut loc comunicarea cu populația. În două județe, Călărași și Ilfov, comunicarea este aproape inexistentă.

Informații furnizate de Consiliile Județene

Implicarea Consiliilor Județene este limitată, ținând cont mai ales de faptul că în județele în care SMID este în operare, repartizarea sarcinilor pentru activitatea operațională este asigurată prin intermediul Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară. Consiliile Județene au ca principal rol elaborarea Planului Județean de Gestionare a Deșeurilor, precum și asigurarea îmbunătățirii infrastructurii de gestionare a deșeurilor la nivelul județelor în ceea ce privește instalațiile de tratare și eliminare, care sunt destinate utilizării în comun de către toate UAT-urile din județul respectiv.

În cazul județului Dâmbovița, anual se constituie comisii prin Ordin al Prefectului, pentru verificarea modului în care sunt salubritate cursurile de apă. Din aceste comisii fac parte reprezentanți ai Prefecturii, ISU, SGA Dâmbovița, SGA Argeș, SGA București-Ilfov, Sistemul Hidrotehnic Independent Văcărești, Garda Națională de Mediu, Garda Forestieră Ploiești și ai UAT-urilor.

Analiza datelor comunicate de ADI-uri

Dintre cele 5 județe analizate, în 4 județe (Argeș, Călărași, Dâmbovița și Giurgiu), ADI este funcțional cu SMID în operare. Județul Ilfov are ADI funcțional și SMID neoperațional în prezent. Județul Argeș are peste 10 ani de operare, ceea ce se reflectă în rezultatele și performanța sistemului. Celelalte județe, cu mai puțină experiență și cu probleme în etapele de delegare și operare, au rezultate foarte modeste.

Chiar la nivelul ADI există diferențe în modul în care performanța se reflectă la nivelul localităților. În acest scop a fost analizat mai în detaliu județul Argeș, cu o structură variată a tipului de localități riverane – aglomerare urbană mare, localitate urbană medie și mediu rural pe diferite categorii de rezidență – periurban, rural mare și rural mediu/mic. Exemplificarea și modul de corelare a diferiților indicatori se pot vedea în tabelul de mai jos:

Modul de îndeplinire a țintelor pentru localitățile din județul Argeș, riverane râului Argeș

Localitate	% colectare separată	% deșeuri depozitate	% reciclare deșeuri
Rătești	13.62%	37.47%	38.38%
Leordeni	33.79%	29.08%	54.89%
Căteasca	33.07%	30.63%	49.72%
Călinești	32.59%	23.97%	57.69%
Bradu	21.85%	42.24%	39.94%
Pitești	5.32%	53.71%	25.25%
Budeasa	52.34%	21.10%	63.72%
Bascov	29.71%	35.09%	44.96%
Merișani	7.20%	41.81%	31.92%
Băiculești	2.99%	26.99%	41.88%
Curtea de Argeș	6.43%	27.53%	42.74%
Albeștii de Argeș	3.62%	27.65%	42.29%
Valea Iașului	7.85%	26.25%	43.35%
Corbeni	3.82%	27.39%	42.50%
Poienarii de Argeș	3.04%	26.29%	41.63%
Arefu	17.22%	26.03%	44.18%

În ceea ce privește procentul de plastic din totalul reciclabil colectat separat, au fost transmise date din două județe: Argeș și Călărași. Acest procent variază de la 11% la 43% în județul Argeș și este în medie de 11% în județul Călărași.

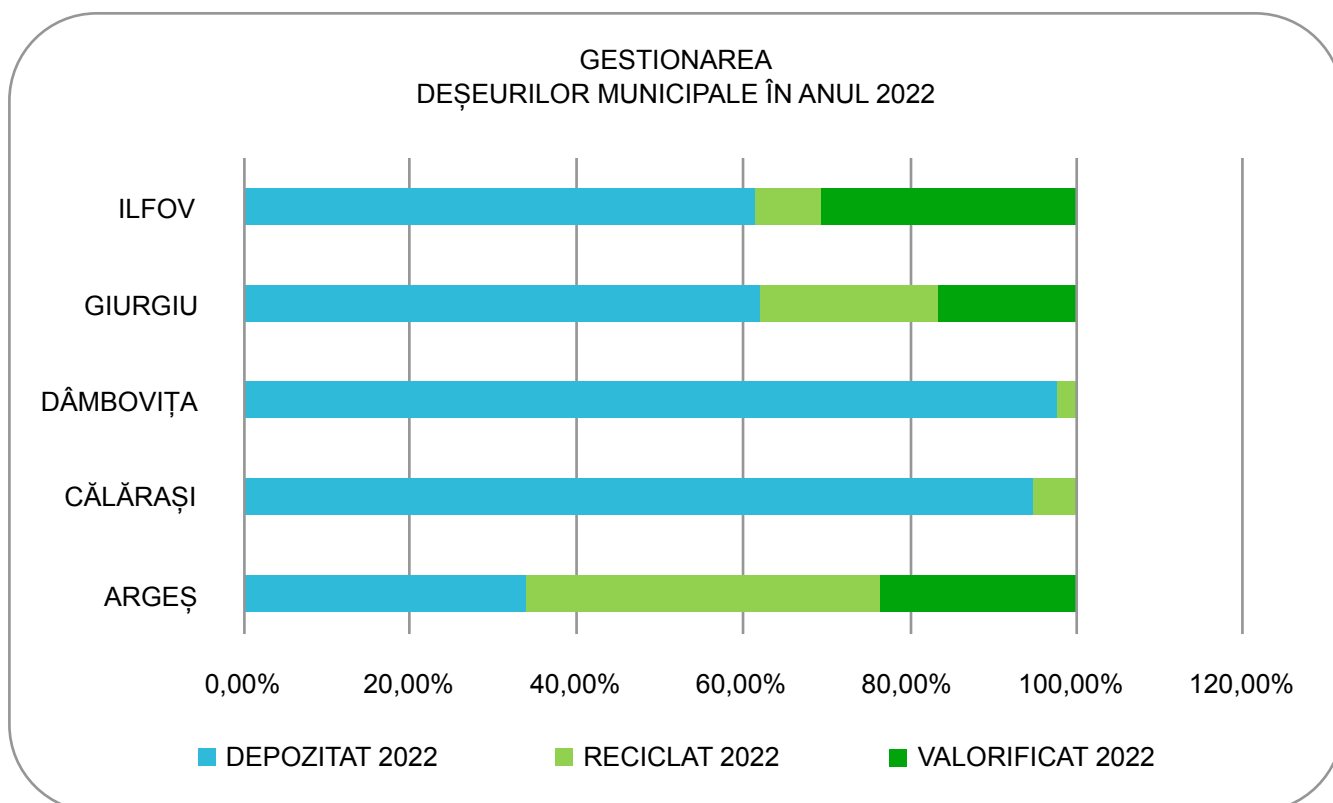
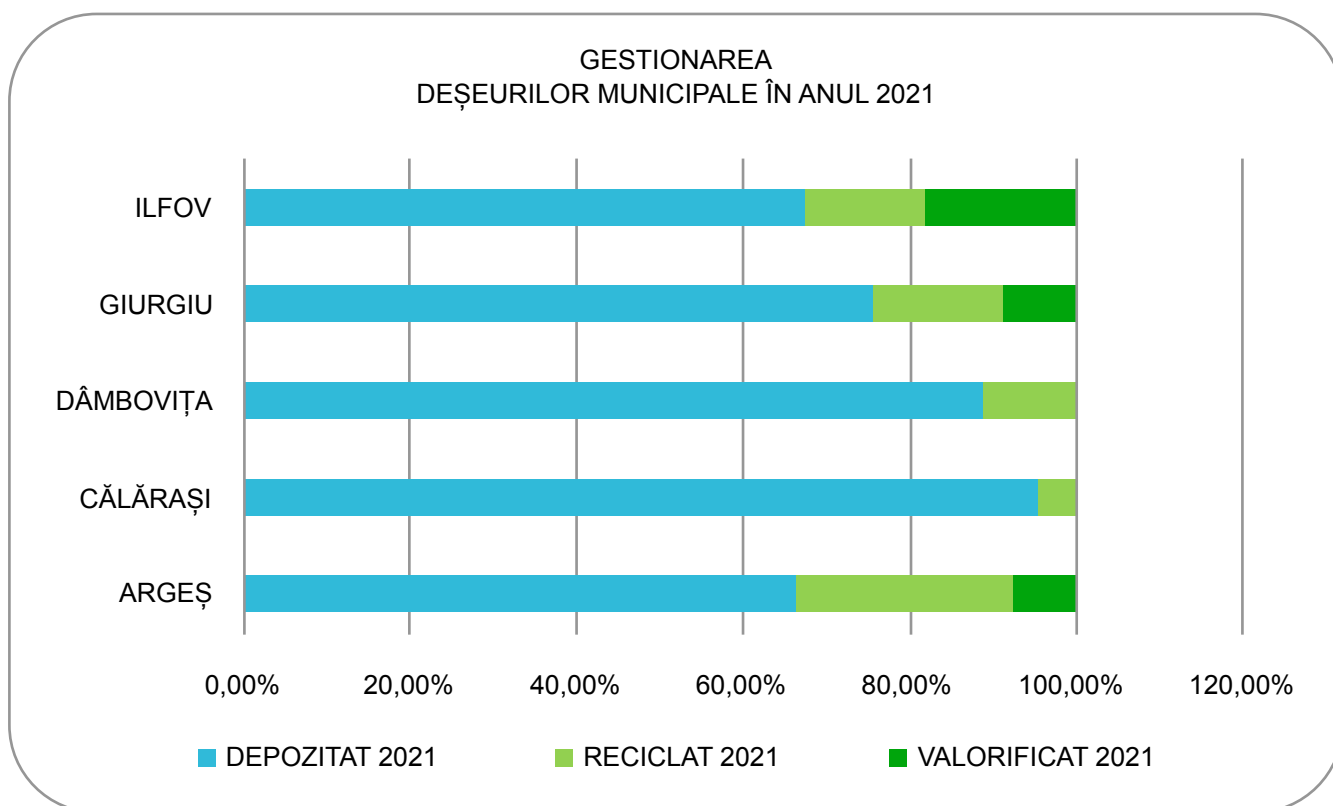
Informații comunicate de AFM

Datele agregate comunicate de AFM arată nivelul plăților efectuate în 2021 și 2022. Relevanță au cele pentru 2022, datorită faptului că în anul precedent a fost identificat un vid legislativ ce face ca aceste informații să fie mai puțin relevante.

Datele pentru cele 5 județe sunt prezentate în figura de mai jos.

În figurile următoare sunt prezentate datele pentru cantitatea de deșeuri depozitată, reciclată și valorificată prin alte metode, indicatori ce arată performanța SMID.

Rezultatele activității de control

Inspectoratul de Poliție Județean (IPJ) și Garda de Mediu au transmis informații în legătură cu activitatea de control efectuată în diferite localități din cele 5 județe.

IPJ nu a aplicat sancțiuni, iar controalele au fost efectuate împreună cu Garda de Mediu.

Din informațiile furnizate de Comisariatele Județene ale Gărzii de Mediu, cele mai multe controale au vizat depozitări necontrolate ale deșeurilor. În județul Giurgiu au fost identificate îngropări de deșeuri și incendieri pentru care s-au întocmit sesizări penale.

Datele centralizate din cele 4 județe care au comunicat informații sunt centralizate mai jos.

Categorie	Argeș	Călărași	Giurgiu	Ilfov
Incidente	15	0		
Sancțiuni	3	22	4	182
Sesizări penale			9	
Valoare amenzi	105.000 lei	695.000 lei	90.500 lei	4.948.000 lei
Valoare maximă	70.000 lei	100.000 lei		170.000 lei

Administrația Națională Apele Române urmărește calitatea apelor prin monitorizare constantă și derulează controale, acțiuni de ecologizare și programe educaționale.

Concluzii

Pentru a corela performanțele SMID cu nivelul de poluare a apelor este necesară monitorizarea permanentă a cursurilor de apă și a malurilor. Poluarea cu deșeuri de plastic este evidentă, de multe ori la distanță față de cursul de apă. Acțiunile locale de igienizare sunt binevenite, dar nu rezolvă problema de fond.

Conform datelor raportate există încă localități în care deșeurile nu se colectează separat, după cum prevede legislația. Aici potențialul de poluare a apelor este mult mai mare.

Factorii de influență, identificați în buna funcționare a SMID și rata de reciclare a deșeurilor municipale sunt:

- ▶ taxa sau tariful plătit de populație;
- ▶ modalitatea de colectare – la platforme publice sau din poartă în poartă;
- ▶ campaniile de informare pentru populație.

În concluzie, rezultă că cea mai importantă modalitate de limitare și diminuare a poluării cu plastic a Dunării este concentrarea eforturilor tuturor actorilor pentru a crește eficiența colectării deșeurilor de plastic prin utilizarea instrumentelor care stimulează populația să participe la sistemul de colectare a deșeurilor pus la dispoziție de autoritățile locale.

Abrevieri:

ADI – Asociație de Dezvoltare Intercomunitară, organizație care reunește Unitățile Administrativ Teritoriale dintr-un județ și care are ca scop gestionarea în comun a deșeurilor municipale

APM – Agenție pentru Protecția Mediului

FADI – Federația Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară

SMID – Sistem de Management Integrat al Deșeurilor

Material realizat de Asociația MaiMultVerde în cadrul
programului Cu Apele Curate, susținut de Lidl România
©MMV 2024

